

אוצר החכמה

שאם לא יקיימו מצוות מוטב שיישאו עכו"ם, ומקלל את מי שהתיר וקיבל גרים כאלו שיהיה חלל חרב בזו השנה ע"ש היטב, (ולא פירש מי המתיר ע"ש).

והרבה צער ועגמת נפש יש לנו ברבוי גרים מדומין, ובמיוחד בארץ ישראל ר"ל, והם מסלקים מאתנו השכינה ומעכבין ביאת הגואל ומטמאין בית ישראל, ורכבות כפשוטו נכנסו ונכנסים כגרים בלי שמקיימין מצוות ולא מתכוונים לכך מעולם, וחסר עיקר הגירות, ומצוה להדוף ולרדוף המגיירים ולפרסם דינם, כי מעכבים הם עיקר קיומנו ח"ו, והקב"ה ימהר וישלח אליהו כהבטחתו, ונוכה לגאולה שלמה במהרה בימינו בקרוב!

סימן שטו

שאלה: אימוץ ילד גוי מבראזיל ורומניא כשיש חשש שנגוע במחלת ה"איידס"

נדרשתי לאשר שאלני אברך בן תורה, שנשוי כעשר שנים ואין לו ילדים, ואשתו סובלת מעצבים רח"ל, ורוצה לקנות ילד מבראזיל, והזהרתי אותו שחלק ניכר מהילדים האלו נמכרו לסוכנים מנשים עניות, והיינו גם מנשים שמכרו עצמן לזנות, וכל מטרתם להשיג בזה כסף, והילד עלול להיות נגוע במחלה "איידס" ר"ל, אבל הוא טוען ואומר שזקוק מאד לילד וסומך שאין לו, ועכשיו נדרשתי אם יש להם לבית דין לגיירו בשעה שעלול לגרום סכנת נפשות בבית ישראל ושמו ראוי לרחקם ולא לקרבם.

הנה גוי קטן שמגיירים אותו מבואר בתוס' כתובות יא. (ד"ה גר קטן) שזהו זכות גמור, אבל כשזכות לזה וחוב לאחר לא מועיל, וכאן הרי החוב הוא לכל בית ישראל, שנמצא ביניהם ילד שעלול להזיק ר"ל כיון שנגוע בחולי המדבק, ואפילו אם בודקין הרופאים, אין יכולים לקבוע בודאות שתינוק זה אינו נגוע, ולמה לבית דין להתמצע בשעה שהדבר עלול להיות חוב לישראל. ואף שהילד כבר הובא לארץ ובלא"ה יישאר כאן, מ"מ עכ"פ כשנמנע לגיירו יש בזה עכ"פ תקנה לעתיד, והרבה הורים ימנעו לאמץ ילד שיישאר עכו"ם, וחובת בית דין לדאוג לכלל ולא רק ליחיד, וע"כ ראוי למנוע מלגיירו, שגירות נקרא משפט, וזהו רק בצדק ויושר, ולא כאן שדואגים לפרט ולא לכלל. ובפרט המייבאים ילדים

ידי זה, וע"ש בט"ז שחולק, אבל בנקודות הכסף מביא שבית דין ודאי חייבין לשמור דיני ישראל, וכן כאן בית דין מצווין לא לגייר שהרי ישאנה והאיסור עליהם, ולהם עצמם לא הותר לעבור אפילו על איסור קל, ולא דמי לנידון הרמב"ם בתשובה שצריך לשחרר שפחתו, דהתם לא שייך לבית דין רק עליו האיסור משום לזות שפתים ובוזה לא קפדינן אם ע"ז יעבור באיסור חמור דנכרית, אבל כאן דהבית דין מגיירים כדי שישאנה לא התירו, וכ"ש כאן שלא יקיימו אח"כ המצוות אין זה תקנתם רק קלקלתם שמעכשיו בגירות ייכשל גם באיסור נדה.

שוב מצאתי ב"דבר אברהם" (ח"ג סימן כ"ח) שמביא דברי האחיעזר וכותב לו שלא הותר כיון שאומדנא דמוכח איכא שלא ישמרו, ולדעתי לא צריך אומדנא דמוכח שלא ישמרו למנוע גירות, רק כיון שנאמר בזה משפט צריך שהדיינים ישתכנעו שרוצה בדיני ישראל. (וע"ע בדברינו בח"א סימן תרי"ב).

וביותר אין אני רואה בזה שום תיקון או מצוה כשהוא ר"ל מחלל שבת שאין אנו מצווין להפרישו כלל וכמבואר במ"ב (בבה"ל תר"ח) ע"ש, והרמב"ם מיירי בשומר מצוות דוקא.

סוף דבר בית דין שאני, ובפרט כשהוא מחלל שבת, כבר העליתי בתשובה (ח"א תר"י) שכה"ג גם בדיעבד לא חל הגירות, ולכן ח"ו לגיירה, ואם ילך לריפורמייס ילך לו, ואין בזה תקלה שהכל יודעים שאין במעשיהם כלום, ואילו בית דין אם יטפלו בה יתנו על כך את הדין והם ישאו חטאם אח"כ, ולכן ידם תהא מסולקת כדין בית דין שחובתם למשפט דוקא.

ובארץ ישראל רבו המפקירים נשמתם ומגיירים שלא כדין גרים כאלו שבודאי לא יקיימו המצוות, ואין ספק שלא יקיימו, ובאופן זה גם הגר"ע זצ"ל לא התיר ח"ו מעולם, ועתידים להיות מכשול רב מאד, ובעת צרה ח"ו יצטרפו לשונאנו, וה' ירחם עלינו בכ"ז, וכבר כתבתי שחובה גדולה לפרסם שדיינים כאלו הם הדיוטות, וכיון שכל כח גירות היום הוא מדין דשליחותיהו דקמאי קעבדינן, ולהדיוטות כאלו לא ניתן שליחות מקמאי ונשארים גויים גמורים והבית דין שמגיירים יתנו על כך את הדין וכמ"ש. והאחרונים לא הביאו דברי המגיד לב"י בנבואת עמוס

כאלו מרומניא החשש לאיידס גדול יותר, כפי שפורסם בעתונים כאן, וכיון שחסר בזה משפט ופסקו שלא כהוגן מסופקני אם מועיל כלל. ומיהו כל מקרה ומקרה יש לדון לגופו, אבל ככלל גירים משפט הוא, וצריך להתחשב בטובת הציבור גם כן כדי שלא ליהוי זכות לו וחוב לציבור ישראל.

אמנם הרמב"ם בפ"ח דעבדים (ה"כ) חידש לן דבר נפלא ז"ל "ישראל שתקף בגוי קטן או שמצא תינוק גוי והטבילו לשם גר הרי זה גר, לשם עבד הרי זה עבד, לשם בן חורין הרי זה בן חורין", וע"ש בכ"מ שזהו דינא דגר קטן, ותמוהין דבריו שהיה ליה לפרש שזהו מדין בית דין, וגם שיכולים למחות וכמו שביאר להלן פ"י דמלכים ה"ג, אלא משמע דבתקפו נעשה שלו ואין צריך זכייה, וכתו כבעה"ב לעשותו עבד או גר, וכה"ג אין זכות מחאה ולא שייך לזכות בית דין, שוב שמעתי שכך הסביר להלכה הגר"ח מבריסק זצ"ל, ומביא מקור מירושלמי פ"ח דיבמות שהכובש את חבריו יכול לגיירו בע"כ, ומפרש בקטן וכמ"ש, ולפ"ז כאן שנמסר לסוכן, ושלו הוא מפני שקנאו מהם ומוכרו להורים כדלעיל, מגיירים שהוא ברשותם כעין כיבוש ושפיר מועיל הגירות בלי דין זכייה אף שחוב לאחר.

מיהו אני נבוך בכל זה שמדין תורה גוי יש לו זכות בבנו למוכרו לעבד וכמבואר ברמב"ם י"ב דעבדים, ואין לאם זכות בהולד כלל, ואף שאין לעכו"ם אב, כשהוחזק כאב דינו כאב לירושה ולמוכרו, ואם כן בעצם רק האב יכול למוכרו או למוסרו לאימוץ, אלא שבמקרים כאלו מצוי שהאב נואף שהסתלק והאם נשאת עם הילד והיא שמוכרתו, וצ"ב אי אמרינן שכיון שהאב והאם סילקו עצמן, זוכה בהילד כתקפו ויכול לגיירו דשלו הוא ואינו יכול למחות, ולפי זה הני גרים שהאמא מוכרת שלו הם לגיירים ואין יכולים למחות שהקונה בעלים עליהם. מיהו צ"ב שיש לומר דדוקא בזמן הקדמונים שאפשר להעבידו כעבד ממש ואין קפידא במלכות על כך שפיר זוכה ליהוי כשלו להעבידו או לגיירו, אבל היום שמפני חוקי המלוכה אי אפשר לזכות בו כעבד, אינו כשלו ממש ואינו יכול לגיירו כבנו שאינו כשלו ממש, רק מחוקיהם נמסר לו הפיקוח עליו וחניוכו, וכה"ג יש לומר שאין המאומץ יכול לגיירו כשלו אלא מדין זכייה ככל גר קטן.

וכעין זה דעת הרבה אחרונים לענין ממזר שרוצה לטהר זרעו, שנושא שפחה והולד אינו ממזר רק עבד ויכול להשתחרר, דביארו שבזה"ז אין גדר עבד מדינא דמלכותא ושפיר אין זה עצה, והוא הדין בנידון דידן אפשר כיון שבתקפו אינו כעבדו בזה"ז כמ"ש אינו יכול לגיירו בע"כ רק מדין זכייה כגר קטן בעלמא, וזהו חוק ברובא דרובא דמדינות העולם שאסור לזכות באחר כעבד, ואם כן מועיל גירות רק מדין זכייה כגר קטן ושפיר יכול למחות כשהגדיל ככל גר קטן, ואז מועיל רק כשאין בזה חוב לאחר, ואין באימוץ בזמן הזה דין כתקפו וצ"ב.

ולמעשה נראה כשזהו חוב למישהו, אין לבית דין להתמצע בזה וכמבואר בתוס' סנהדרין סח: ד"ה קטן, ועיין ב"אבן האזל" שם שאם יש למישהו בזה חוב לא נוכל לגייר עכו"ם קטן מדין זכייה ע"ש היטב, וכאן להכניסם לקהל ישראל אם הם ר"ל נגועים ומתערבים בנו, אין לך חוב כמוהו.

ולכן לע"ד להלכה ולמעשה, אם נכון השמועה שמצוי אצל ילדים מחלת "איידס" ראוי שלא לגיירם אלא כשהם גדולים בשיעור שאפשר כבר להוכיח בבדיקות שאין בהם חשש מחלת "איידס", אבל כל זמן שיש איזה ספק אין לבית דין לגיירם, ומצוה לפרסם ד"ז בתפוצות ישראל גם כדי שידעו המאמצים מהחשש סכנה וכמ"ש, וכן מצוי שלא ניכר עוד ואח"כ מתפתח בילד המחלה ר"ל, ויש עכ"פ לכדוק ככל האפשר אם נגוע ח"ו וכמ"ש.

סימן שטז

שאלה: אימוץ ילדים נכרים וגירות

מצוי היום בזוגות שאין להם ילדים שמקבלים תינוק גוי לאימוץ ומגדלין אותו אחר שמגיירים אותו כדין, וגדר הגירות מבואר בכתובות יא. שזכות לקטן וזכין לו שלא בפניו. והגדר נראה שגירות משפט נאמר בו (יבמות מו:), ועל בית דין לדון אם הגירות טוב לו ולישראל, שהרי כל גירות בגדול צריך קבלת עול מצוות ורק כשבית דין משוכנעים שיקיים מצוות מגיירים אותו, אבל בקטן דלא שייך ביה קבלת מצוות שינו חז"ל המשפט בזה ואמרו דאפשר לגיירו עם אמו על דעת ב"ד, ומ"מ אם כשעומד להגדיל מוחה יכול לחזור בו, ובעלמא ככל טבילה לגירות עומדים ת"ח על גבם ומזהירים על המצוות. והטבילה גופא כקבלת

המצוות בעת טבילה, ויש אומרים שגם בטבילת נדה או טבילה לקריו הוי כקבלת מצוות.

ובנידון דין דמגיירים אותו מדין זכייה וההורים המאמצים יחנכוהו למצוות כדין, גלע"ד דצריך ליהזר כשמטבילין הבן או הבת שגם המאמצים יעמדו בשעת טבילה, ושואלים אותם האם תחנכו אותו או אותה בדרך התורה והמצוות, וכשעונים הן מטבילים אותם, וצריכים ליהזר בזה מאד, כי זה שיין להמשפט שלא לגמור גירות אלא כשברור שזהו לטובה וכמ"ש, [מיהו בדיעבד נראה שתולים כשם שרצה המאמץ מקודם ודאי בדיבורו קאי בשעת טבילה] ואף שרבי זמננו לא הזכירו שבאימון צריך כן, נראה שראוי ליהזר בזה וכמ"ש. (ועיין "דגול מרבבה" יו"ד רס"ח שבגר קטן הטבילה בבית דין דוקא לעיכובא לכ"ע ע"ש, ובראב"ד בבעלי הנפש סוף שער הטבילה כתב שהב"ד הם שמברכים על הטבילה כדין כל שאר מצוות שבתורה ולכן שפיר ראוי בשעת טבילה לקבל מהמאמצים הסכמה שיקיימו המצוות).

וכל זה בטבילה שנעשה בה גירות, אבל לענין מילה נראה דלא צריך שיהיו הוריו המאמצים ולא הב"ד בשעת המילה, (ומה שפירשו התוס' בסנהדרין סח: שאם הגדיל זהו קבלה, לא נתכוונו שבאותה שעה מקבל ונעשה גר, שהרי למפרע הוא גר וכמבואר בסוגיא דכתובות יא., רק מדיני משפט דגירות הוא דראוי להשתכנע שהגר יקבל, לא כן בקטן שמדין משפט אם יאשר אח"כ קבלתו בקיום מצוות כדין כשהגדיל מתברר שהוא גר למפרע, ולפי זה נראה דלא צריך להודיעו לפני שיגדיל שיכול למחות, שעיקרה של המחאה היא שמגלה שאין זה זכות עבור, אבל אם מחזיק ביהדותו זהו גופא קבלה והוכחה שגירותו היא זכות עבור ושוב אינו יכול למחות מדיני משפט), אכן בשו"ת אגרות משה ח"א (י"ד ח"א קס"ב) כתב שצריך לידע כשהגדיל שיכול היה למחות, ואינו מוכח כלל וכמ"ש, וגם לע"ד אפילו יודיעו לו שיכול למחות עד בר מצוה ולא מוחה לא יועיל, שיטעון בצדק שהסכמתו היא באונס, שפחד שמאמציו לא יחזיקו אותו אם הוא גוי ויישאר בלי תמיכה, ולדברינו לא צריך קבלה אלא שמירת יהדות היא קבלתו.

ובהרבה בתי דינים היום הדיינים לא משתתפים כלל

בטבילה, רק מזכיר בית הדין או השמש ועוד אנשים זרים, ולדברינו לעיל בטבילה לפני בית דין אחר שמזהירים אותו יש כאן קבלה לפני בית דין, וע"ז ראוי שיהיו בית דין הראוי, וכ"ש בקטנים שהבית דין דנים ומחליטים אם זהו לטובת הילד לגיירו בטבילה ודאי צריך בזה בית דין הראוי לדון ולהחליט דוקא, ועכ"פ אחד מהם יהיה מומחה הראוי להורות.

ובמק"א הבאנו על עצם ענין אימוץ שזהו מדין תורה לרחם עליו להכניסו לביתם ועי"ז יזכו לפרי בטן, ואין אנו נוהגים כנהוג אצל הגויים שמגדלים אותו כבן ואין מודיעים לו כלל שזה אינו אביו ואמו, שהרי עלולים ליכשל ביחוד וחיבוק ונישוק וכו', ע"כ ראוי לנו להודיע לו שהוא כבן [אבל לא בן ממש], ואין לחוש שע"ז יזלזל בהם, שאדרבה כשמטיבים לו למרות שאינו פרי בטנם, ה"ה מכיר טובה יותר ומרגיש הערכה להם יותר מבן, וכה"ג אינה מצוה הבאה בעבירה, ומה עוד שעל ידי האימוץ מצוי שזוכים אח"כ לפרי בטן ממש וכמ"ש.

סימן שיז

שאלה: אם מותר לקרב עכו"ם בזה"ז לקיים שבע מצוות

קבלתי מכתבו ששואל אם מצוה לקרב האומות לקיים שבע מצוות, ורוצה לשמוע בזה דין אה"ח¹²³⁴⁵⁶⁷ תורה.

והנה לדעתי לנוצרים יש בזה איסור חמור, שהנצרות גופא אינו רק שיתוף שלכמה פוסקים עכו"ם לא מזהר, רק האמת שהם מגשימים אלקינו ית"ש, עם ע"ז שלהם בתואר "בן" ר"ל, ואין לך ע"ז כמותו, עיין בהגה"מ ספ"ה דע"ז והובא בהגר"א יו"ד קמ"ז (ס"ק ג') והושמט אצלינו מפני הצנזור, אבל בהוצאת "אל המקורות" הועתק כלשונו "ובכמה מקומות בתלמוד הזכיר ישו ותלמידיו, ואין אלהי הגויים יותר ממנו", וקבלנו שהכוונה כמ"ש, שבאמונה שלהם מגשימים אלקי שמים וארץ ר"ל, ועיין בפיהמ"ש להרמב"ם ריש ע"ז שהנוצרים עם שנוי כתותיהם כולם עובדי ע"ז, ופירש כן בפרק י"א דמאכ"א, רק שלפנינו נחסר ע"י הצנזור, וכשמכריזים שמוכנים לקיים שבע מצוות, ואנו מקבלים דבריהם בכך שיקיימו, או אנו מכריזים על פעולות שיקיימו שבע מצוות ליהוי כעז